

राष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, तिरुपति:

विशिष्टाचार्यप्रवेशपरीक्षा – 2020

प्रश्नपत्रम्

विषयः – धर्मशास्त्रम्

पूर्णाङ्कः - 100

- 1 “वयं तत्त्वान्वेषान्मधुकर ! हतास्त्वं खलुकृती” इति वाक्येन अन्वेषणा-पदस्य प्रयोगः केन विहितः ?
A माघेन
B कालिदासेन
C विष्णुशर्मणा
D श्रीहर्षेण
- 2 अनुसन्धानस्य कोऽर्थः ?
A पुनः पुनः निरीक्षणम्
B समस्यायाः कृते निवारणोपायान्वेषणम्
C वैज्ञानिकोपायैः समस्यायाः सत्यासत्यप्रघटनम्
D विषयविस्तारं कृत्वा शोधप्रबन्धलेखनम्
- 3 अधोलिखितेषु अनुसन्धानस्य प्रथमं सोपानं किम् ?
A समस्यासहायकसामग्रीसङ्कलनम्
B समस्यायाः मूल्याङ्कनम्
C समस्यानिर्वाचनम्
D समस्यासमाधानाय प्रयासः
- 4 अनुसन्धाने प्रतिपादितानि तथ्यानि कीदृशानि स्युः ?
A नमनीयानि
B व्यावहारिकाणि
C मौलिकानि
D एतत्सर्वम्
- 5 अधो लिखितेषु किं पदम् “अनुसन्धानम्” इतिपदेन समानार्थकं न भवति ?
A गवेषणम्
B शोधसन्दर्भः
C संशोधनम्
D परिशोधनम्
- 6 गुणात्मकानुसन्धाने अधोलिखितेषु किं नोपयुज्यते ?
A आगमनात्मकविश्लेषणम् (Individual Analysis)
B नैसर्गिकाध्ययनम् (Naturalistic Enquiry)
C अन्तर्दृष्टिः (Insight)
D संरचितसाक्षात्कारः (Structured Interviews)

- 7 “विमर्श” इति शब्दस्य कोऽर्थः ?
- A कस्यापि मतस्य व्यङ्ग्यार्थनिर्धारणम्
 B कस्यापि मतस्य व्यापकार्थपरिशीलनम्
 C कस्यापि मतस्यानुवदनम्
 D कस्यापि मतस्य स्वीकारः परिहारो वा
- 8 “भारतीयग्रन्थसम्पादनशास्त्रप्रवेशिनी” ग्रन्थः तिरुपतिराष्ट्रीयसंस्कृतविद्यापीठेन कदा प्रकाशितः --
- A 2001 B 2002
 C 2010 D 2011
- 9 अधोलिखितेषु चिन्तनशीलप्रश्नः (Reflective Inquiry) कुत्र न प्रचलति ?
- A ज्ञानमीमांसायाम् (In epistemology)
 B मूल्यमीमांसायाम् (In axiology)
 C अध्यात्मशास्त्रे (In metaphysics)
 D ऐतिहासिकानुसन्धाने (In historical Research)
- 10 अधोलिखितेषु किम् ऐतिहासिकानुसन्धानस्य क्षेत्रमुच्यते ?
- A अर्थनीतिः B सभ्यता
 C अभिलेखः D एतत्सर्वम्
- 11 आधुनिकोपकरणेषु किं नान्तर्भवति ?
- A अन्तर्जालम् B ई - शोधपत्रिका
 C ग्रन्थसूची D ई – कोषाः
- 12 अधोलिखितेषु कानि सामग्रीसङ्कलने प्राथमिकस्रोतांसि भवन्ति ?
- A शोधपत्रिकाः B शासकीयानि अभिलेखानि
 C साहित्येतिहासः D कोशाः
- 13 संस्कृतवाङ्मये पुराणानि प्रामुख्येन कीदृशम् अनुसन्धानं सूचयन्ति ?
- A ऐतिहासिकम् B दार्शनिकम्
 C संख्यात्मकम् D प्रायोगिकम्

- 14 आगमशास्त्रेषु अनुसन्धानस्य प्रधानं क्षेत्रं किम् ?
 A आलयसंस्कृतिः B सौन्दर्यसाधनम्
 C आत्मतत्त्वविमर्शः D राजतन्त्रसंस्कृतिः
- 15 राष्ट्रियपाण्डुलिपि मिषन् इति संस्थायाः ध्येयवाक्यं किम् ?
 A या विद्या सा विमुक्तये B तमसो मा ज्येतिर्गमय
 C विज्ञानमुपास्व D मातृकां रक्षत
- 16 “आत्मा वाजे द्रष्टव्यः श्रोतव्यो मन्तव्यो निदिध्यासितव्यः” इति अनुसन्धानसूत्रं कुत्र वर्तते ?
 A तैत्तिरीयोपनिषदि B कठोपनिषदि
 C बृहदारण्यकोपनिषदि D प्रश्नोपनिषदि
- 17 अनुसन्धानप्रविधेः कृते अपेक्षिताः षोडश पदार्थाः कस्मिन् दर्शने प्राप्यन्ते ?
 A वेदान्तदर्शने B सांख्यदर्शने
 C न्यायदर्शने D योगदर्शने
- 18 अनुसन्धानाय अपेक्षितानि प्रमाण-प्रमेय-विमर्श-निर्णय-प्रवृत्त्याख्यानि तत्त्वानि कुत्र वर्णितानि ?
 A युक्तिदीपिकायाम् B शृङ्गारप्रकाशे
 C रामायणे D श्रीमद्भगवद्गीतायाम्
- 19 “भारतस्य संस्कृतपत्रिकाः पत्रकाराश्च” इति कीदृशम् अनुसन्धानम् ?
 A सर्वेक्षणम् B शास्त्रीयम्
 C तुलनात्मकम् D क्षेत्रीयम्
- 20 “विमूढाः नानुपश्यन्ति पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषः” इति कुत्रोक्तम् ?
 A रामायणे B स्कन्दपुराणे
 C गीतायाम् D भागवते
- 21 व्यवहारशब्दस्य का व्युत्पत्तिः ?
 A वि - एव + ह + घञ् B वि - इव + ह + घञ्
 C वि - अव + ह + घञ् D वि - आव + ह + घञ्

- 22 अभियोगः कतिविधः ?
 A द्विविधः B त्रिविधः
 C चतुर्विधः D पञ्चविधः
- 23 व्यवहारस्य कति विवादपदानि ?
 A 8 B 10
 C 18 D 28
- 24 व्यवहारस्य कति पादाः ?
 A त्रयः B चत्वारः
 C पञ्च D षट्
- 25 कतिविधमुत्तरम् ?
 A त्रिविधम् B चतुर्विधम्
 C पञ्चविधम् D षड्विधम्
- 26 मिथ्योत्तरं कतिविधम् ?
 A त्रिविधम् B चतुर्विधम्
 C पञ्चविधम् D द्विविधम्
- 27 कः प्रत्यभियोगः ?
 A प्रमाणप्रदर्शनम् B अभियोगकर्ता
 C अभियोगस्योपरि अभियोगः D यः प्रतिभवति
- 28 कः प्रतिभूः ?
 A प्रमाणप्रदर्शनम् B अभियोगकर्ता
 C अभियोगस्योपरि अभियोगः D यः प्रतिभवति
- 29 प्रतिभू कतिविधः ?
 A द्विविधः B त्रिविधः
 C चतुर्विधः D पञ्चविधः
- 30 प्रमाणं कतिविधम् ?
 A त्रिविधम् B चतुर्विधम्
 C पञ्चविधम् D षड्विधम्

- 31 का नाम भुक्तिः ?
- A लेखसाक्षिभागप्रमाणानि   B प्रतिग्रहक्रयादिसत्वहेतु
C भोगः भूम्यादीनाम्   D अशीतितमोभागवृद्धिः
- 32 लिखितप्रमाणं किम् ?
- A वादिना लिखितः लेखः   B ससाक्षिमत् पत्रारूढं लिखितम्
C लेखसाक्षिभागप्रमाणानि   D प्रमाणप्रदर्शनम्
- 33 मानुषप्रमाणानि कानि ?
- A लेखसाक्षिदिव्यप्रमाणानि   B लेखसाक्षिभागदिव्यप्रमाणानि
C लेखसाक्षिभागप्रमाणानि   D साक्षिभागदिव्यप्रमाणानि
- 34 कः आधिः ?
- A प्रतिग्रहक्रयादिसत्वहेतुः   B नानाजातीया एककर्मोपजीविनः
C बन्धकः यं संस्थाप्य ऋणं गृह्यते   D यः अधिभुज्यते
- 35 कः उपनिक्षेपः ?
- A विश्वासात् यद्द्रव्यं गणनं कृत्वा संस्थाप्यते
B रूपसंख्याप्रदर्शनेन रक्षणार्थं परस्य हस्ते निक्षिप्तं द्रव्यम्
C यः अधिभुज्यते
D लाक्षादिना मुद्रापयित्वा मञ्जुषादिषु यद्द्रव्यं निधाप्यते
- 36 कः आगमः ?
- A शोभनाचरणं यदा अधिकृत्वा ऋणं नीयते
B उत्सर्गापवादादिलक्षणो न्यायः
C प्रतिग्रहक्रयादिस्त्वहेतुः
D भोगः भूम्यादीनाम्
- 37 के पूगाः ?
- A मत्तोन्मत्तार्तव्यसनिबालभीतादयः
B नानाजातीया एककर्मोपजीविनः
C भिन्नाजातीयाभिन्नवृत्तयः एकत्रनिवासिनः
D ज्ञातिसम्बन्धिबन्धूनां समूहः

- 38 काः श्रेणयः ?
- A मत्तोन्मतार्तव्यसनिबालभीतादयः
 B नानाजातीया एककर्मोपजीविनः
 C भिन्नाजातीयाभिन्नवृत्तयः एकत्रनिवासिनः
 D ज्ञातिसम्बन्धिबन्धूनां समूहः
- 39 किं नाम कुलम्?
- A मत्तोन्मतार्तव्यसनिबालभीतादयः
 B नानाजातीया एककर्मोपजीविनः
 C भिन्नाजातीयाभिन्नवृत्तयः एकत्रनिवासिनः
 D ज्ञातिसम्बन्धिबन्धूनां समूहः
- 40 दण्डस्य कति स्थानानि ?
- A नव B दश
 C एकादश D द्वादश
- 41 मनुष्यप्रमाणं कतिविधम् ?
- A द्विविधम् B त्रिविधम्
 C चतुर्विधम् D पञ्चविधम्
- 42 लिखितप्रमाणं कतिविधम् ?
- A द्विविधम् B त्रिविधम्
 C चतुर्विधम् D पञ्चविधम्
- 43 निर्विष्टमित्यस्य कोऽर्थः ?
- A दानमूल्यम् B द्रव्यमूल्यम्
 C क्रयमूल्यम् D कर्ममूल्यम्
- 44 स्वीकारः कतिविधः?
- A द्विविधः B त्रिविधः
 C चतुर्विधः D पञ्चविधः
- 45 पोगडः शब्दस्य कोऽर्थः ?
- A निर्बोधः B नपुंसकः
 C अप्राप्तवयस्कः D प्राप्तवयस्कः

- 46 किं नाम रिक्थम्?
A सप्रतिबन्धो दायः B अप्रतिबन्धो दायः
C मार्गात् निध्यादेः प्राप्तिः D अधिवेदनकाले लब्धम्
- 47 उन्मत्तः कतिविधः?
A चतुर्विधः B पञ्चविधः
C षड्विधः D सप्तविधः
- 48 प्रनष्टस्वामिकं रिक्थं राजा कियत्पर्यन्तं स्थापयेत् ?
A वर्षत्रयम् B वर्षचतुष्टयम्
C संवत्सरपर्यन्तम् D वर्षद्वयम्
- 49 प्रनष्टादिगतान् धनात् राजा कियत् गृह्णीयात् ?
A चतुर्भागम् B षड्भागम्
C अष्टभागम् D दशभागम्
- 50 आततायिनः कतिविधः ?
A चतुर्विधः B पञ्चविधः
C षड्विधः D सप्तविधः
- 51 अर्थशास्त्रात् किं शास्त्रं बलवत् ?
A धर्मशास्त्रम् B न्यायशास्त्रम्
C मीमांसाशास्त्रम् D ज्योतिषशास्त्रम्
- 52 मिथ्याभियोगिने को दण्डः ?
A अभियोगात् द्विगुणदण्डः B अभियोगात् त्रिगुणदण्डः
C अभियोगात् चतुर्गुणदण्डः D अभियोगात् पञ्चगुणदण्डः
- 53 वृद्धिः कतिविधा ?
A द्विविधा B त्रिविधा
C चतुर्विधा D पञ्चविधा
- 54 ऋणादानं कतिविधम् ?
A चतुर्विधम् B पञ्चविधम्
C षड्विधम् D सप्तविधम्

- 55 अधमर्णे ऋणादानं कतिविधम् ?
 A चतुर्विधम्
 B पञ्चविधम्
 C षड्विधम्
 D सप्तविधम्
- 56 उत्तमर्णे ऋणादानं कतिविधम् ?
 A द्विविधम्
 B त्रिविधम्
 C चतुर्विधम्
 D पञ्चविधम्
- 57 कति वसवः ?
 A सप्त
 B अष्टौ
 C नव
 D दश
- 58 कति आदित्याः ?
 A अष्टौ
 B नव
 C दश
 D द्वादश
- 59 साक्षी कतिविधः ?
 A अष्टविधः
 B नवविधः
 C दशविधः
 D एकादशविधः
- 60 कृतसाक्षी कतिविधः ?
 A चतुर्विधः
 B पञ्चविधः
 C षड्विधः
 D सप्तविधः
- 61 दायशब्दस्य कोऽर्थः ?
 A स्वर्जितधनम्
 B मातृधनम्
 C पैतृकधनम्
 D भ्रातृधनम्
- 62 दायभागशब्दस्य कोऽर्थः ?
 A मातृधनस्य विभाजनम्
 B पितृधनस्य विभाजनम्
 C पैतृकधनस्य विभाजनम्
 D स्वार्जितधनस्य विभाजनम्
- 63 दायः कतिविधः ?
 A द्विविधः
 B त्रिविधः
 C चतुर्विधः
 D पञ्चविधः

- 64 जन्मसत्त्ववादः केन स्वीक्रियते ?
A जीमूतवाहनेन
B मित्रमिश्रेण
C विज्ञानेश्वरेण
D मुरारिमिश्रेण
- 65 स्वाम्युपरमस्वत्ववादः केन स्वीक्रियते ?
A जीमूतवाहनेन
B मिश्रमिश्रेण
C विज्ञानेश्वरेण
D मुरारिमिश्रेण
- 66 दानस्य किं स्वरूपम् ?
A परस्वत्वनाशपूर्वकस्वस्वत्वोत्पत्तिः
B स्वस्वत्वनाशपूर्वकपरस्वत्वोत्पत्तिः
C स्वस्वत्वनाशः
D परस्वत्वोत्पत्तिः
- 67 त्यागशब्दस्य कोऽर्थः ?
A परस्वत्वनाशपूर्वकस्वस्वत्वोत्पत्तिः
B स्वस्वत्वनाशपूर्वकपरस्वत्वोत्पत्तिः
C स्वस्वत्वनाशः
D परस्वत्वोत्पत्तिः
- 68 यागशब्दस्य कोऽर्थः ?
A देवतापूजनम्
B देवतोद्देश्येन द्रव्यत्यागः
C देवताऽऽह्वानम्
D देवपूजनं द्रव्यदानञ्च
- 69 पितृधनविभागस्य कति कालाः ?
A कालद्वयम्
B कालत्रयम्
C कालचतुष्टयम्
D कालपञ्चकम्
- 70 मानवः कदा पुत्री भवति ?
A ज्येष्ठपुत्री जाते सति
B कनिष्ठपुत्री जाते सति
C ज्येष्ठपुत्रे जाते सति
D कनिष्ठपुत्रे जाते सति

- 71 कः पितरमनृणं करोति ?
 A पौत्रः B पुत्रः
 C ज्येष्ठपुत्रः D कन्या
- 72 विवाहे वरस्य वयः कियत् ?
 A अष्टादश B विंशतिः
 C चतुर्विंशतिः D पञ्चविंशतिः
- 73 विवाहे कन्यायाः वयः कियद् भवेत् ?
 A अष्ट B एकादश
 C द्वादश D त्रयोदश
- 74 कार्यक्षमे दीर्घरोगिणि च पितरि कः-का गृहं चिन्तयेत् ?
 A माता B पुत्रः
 C कन्या D ज्येष्ठपुत्रः
- 75 पितामहधनविभागस्य कति कालाः ?
 A कालद्वयम् B कालत्रयम्
 C कालचतुष्टयम् D कालपञ्चकम्
- 76 मातृनिर्वृत्तरजस्कृत्वं कस्य धनविभागात् प्रागनिवार्यम् ?
 A पितुः B पितामहस्य
 C प्रपितामहस्य D बृद्धप्रपितामहस्य
- 77 पिता कीदृशं धनं स्वेच्छया विभजति ?
 A पैतृकधनं B स्वार्जितधनं
 C स्थावरधनं D अस्थावरधनं
- 78 पैतामहादिधने पितुः कियान् भागः ?
 A भागद्वयम् B भागत्रयम्
 C भागचतुष्टयम् D पञ्चभागम्
- 79 कानि स्थावरधनानि ?
 A भूमिः B सुवर्णः
 C पशुः D कार्षापणम्

- 80 ज्येष्ठपुत्रस्य कियानुद्धारः ?
A दशमांशो भागः
B विंशतितमो भागः
C द्वाविंशतितमो भागः
D चतुर्विंशतितमो भागः
- 81 मध्यमस्योद्धारः कियान् ?
A विंशतितमो भागः
B चतुर्विंशतितमो भागः
C चत्वारिंशत्तमो भागः
D पञ्चाशत्तमो भागः
- 82 कनिष्ठपुत्रस्य कियानुद्धारः ?
A विंशतितमो भागः
B त्रिंशत्तमो भागः
C चत्वारिंशत्तमो भागः
D अशीतितमो भागः
- 83 अविप्रभृतय उद्धाररूपेण कस्मै देयः ?
A ज्येष्ठाय
B मध्यमाय
C कनिष्ठाय
D शूद्रपुत्राय
- 84 अर्जकस्य कियानंशः ?
A अंशद्वयम्
B अंशत्रयम्
C अंशचतुष्टयम्
D पञ्चमांशम्
- 85 वृद्धाश्रमशब्दस्य कोऽर्थः ?
A ब्रह्मचर्याश्रमः
B गृहस्थाश्रमः
C वानप्रस्थाश्रमः
D प्रव्रज्या
- 86 स यद्येकपुत्रः स्यादित्यत्र एकपुत्रशब्दस्य कोऽर्थः ?
A ज्येष्ठपुत्रः
B कनिष्ठपुत्रः
C औरसपुत्रः
D क्षेत्रजपुत्रः
- 87 पुत्रार्जिते धने पितुः कियानंशः ?
A एकांशम्
B अंशद्वयम्
C अंशत्रयम्
D अंशचतुष्टयम्

- 88 विद्यादिगुणसम्पन्नस्य पितुः पुत्रार्जिते धने कियान् भागः ?
- A अर्द्धहरत्वम् B अंशद्वयम्
C अंशत्रयम् D अंशचतुष्टयम्
- 89 मातृधनं प्रथमं के गृहणीयुः?
- A पिता B मातामह
C मातामही D कन्यका
- 90 किं नाम पित्र्यम्?
- A पितामहतः आगतम् B पितृतः आगतम्
C प्रपितामहतः आगतम् D मातृतः आगतम्
- 91 ब्राह्मणी-क्षत्रिया-वैश्या-शूद्रा पत्नीनां भागानुपातः कीदृशः ?
- A एकः द्विः त्रिः चतुः B द्विः त्रिः चतुः पञ्च
C पञ्चः चतुः त्रिः द्विः D चतुः त्रिः द्विः एकः
- 92 ब्राह्मण-मूर्द्धावसिक्त-अम्बष्ठ-निषादानां भागानुपातः कीदृशः ?
- A एकः द्विः त्रिः चतुः B द्विः त्रिः चतुः पञ्चः
C पञ्चः चतुः त्रिः द्विः D चतुः त्रिः द्विः एकः
- 93 किं नाम यौतुकं धनम् ?
- A विवाहात् परतः भर्तृकुलाद् बन्धुकुलाच्च यल्लब्धम्
B शिल्पादिकर्मणि मूल्यादुपरि स्त्रियै यत् किञ्चित् दत्तम्
C परिणयनकाले लब्धम्
D सुदायसम्बन्धिभ्यः प्राप्तं स्त्रीधनम्
- 94 ब्राह्मादिविवाहलब्धमप्रजास्त्रीधनं कस्य ?
- A पितुः B मातुः
C भर्तुः D भ्रातुः
- 95 कः धर्म्यविवाहः ?
- A गान्धर्वः B आसुरः
C राक्षसः D पैशाचः

- 96 कः अधर्मविवाहः?
A आर्षः
B प्राजापत्यः
C गान्धर्वः
D आसुरः
- 97 कति विवाहाः?
A षट्
B अष्टौ
C सप्त
D दश
- 98 कति धर्म्यविवाहाः?
A त्रयः
B चत्वारः
C पञ्चः
D षट्
- 99 कति अधर्म्यविवाहाः?
A त्रयः
B चत्वारः
C पञ्चः
D षट्
- 100 देवराभावेऽप्रजस्त्रीधनं को गृह्णाति ?
A भ्राता
B भगिनी
C भ्रातृपुत्रः
D भगिनीपुत्रः

ANSWER KEY

M.Phil – Dharma Shasram

<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY	<i>Q. No</i>	KEY
1	B	26	B	51	A	76	B
2	C	27	C	52	A	77	B
3	C	28	D	53	C	78	A
4	D	29	B	54	D	79	A
5	B	30	B	55	B	80	B
6	D	31	C	56	A	81	C
7	D	32	B	57	B	82	D
8	B	33	C	58	D	83	C
9	D	34	C	59	D	84	A
10	D	35	B	60	B	85	D
11	C	36	C	61	C	86	C
12	B	37	C	62	C	87	B
13	A	38	B	63	A	88	A
14	A	39	D	64	C	89	D
15	C	40	B	65	A	90	B
16	C	41	B	66	B	91	D
17	C	42	A	67	C	92	D
18	B	43	D	68	B	93	C
19	D	44	B	69	A	94	C
20	C	45	C	70	C	95	A
21	C	46	B	71	C	96	D
22	A	47	B	72	C	97	B
23	C	48	A	73	A	98	C
24	B	49	B	74	D	99	A
25	B	50	C	75	A	100	D